

Joan Pich i Santasusana

El mestre Joan Pich i Santasusana, acadèmic corresponent de la Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi des del 1983, ha estat una figura molt destacada en la vida musical de Barcelona.

Nascut a la nostra ciutat el 13 d'octubre de 1911, rebé la seva primera formació musical a l'Escola Municipal de Música, de la qual n'esdevindria, anys a venir, el director. Amplià els estudis a Ginebra, on pogué treballar amb Blanche Selva -piano-, i amb Hermann Scherche, direcció d'orquestra.

De retorn a Barcelona, fundà l'Orfeó Joventut i el setembre de 1932 li fou encarregada la direcció de l'Institut Orquestral de l'Associació Obrera de Concerts, en la qual, fins al 1937, dugué a terme una interessant tasca divulgadora entre les classes populars, seguint l'exemple que Joan Lamote de Grignon i Pau Casals exalçaren durant aquest temps.

La memòria del curs 1934-1935 de l'Associació Obrera de Concerts li dedicà un paràgraf altament encoratjador:

«En el mestre Joan Pich, l'Associació Obrera de Concerts hi té el músic sensible, suggestionador i tenaçíssim; l'artista sincer, fervorós i remarcablement dotat de musicalitat; el director d'orquestra emotiu, animador, comunicatiu; el professor entès, pacient, bondadós; l'amic i company fraternal.»

Després de la guerra continuà la seva labor conductora a Barcelona (Orquesta Sinfónica de Educación y Descanso), a Las Palmas de Gran Canaria (on fou direc-

tor de la seva Orquesta Filarmónica) i a Madrid. A la capital de l'Estat desenvolupà una interessant tasca, conjuntament amb Conrado del Campo, a l'Orquesta Sinfònica de Radio Nacional de España, com també amb la Sinfònica de Madrid.

El 7 de novembre de 1950 fou nomenat professor d'harmonia i contrapunt del Conservatori Superior Municipal de Barcelona, del qual ben aviat seria sotsdirector, esdevenint el principal col·laborador de Joaquim Zamacois. El seu nomenament com a director de la Banda Municipal de Barcelona el 27 de setembre de 1957 es revestí d'uns certs trets peculiars.

En tot cas, el nou cap de la Banda es presentava amb un currículum important, que feia augurar bones esperances per al futur de la institució.

Amb Joan Pich i Santasusana assistim a la veritable represa de la Banda. Quan ell se'n féu càrrec, dels quaranta-dos professors de què oficialment constava la reduïda formació, només n'hi havia vint-i-quatre. Es van haver de cobrir les places vacants amb contractes puntuals. Altrament, la missió d'aquest conjunt es limitava a la presència als actes protocolaris de l'Ajuntament i a la intervenció *ludi gratia* en les festes majors de les barriades barcelonines i ciutats de la rodalia.

El nou director, en una tasca ascendent que trobà prou sensibilitat en el poder municipal d'aquella època, plantejà la reorganització profunda de la Banda Municipal. Amb el beneplàcit de l'alcalde i la bona disposició del llavors tinent d'alcalde d'Hisenda, Narcís de Carreras, es disposà a una triple tasca de recuperació que pogué convertir altra vegada la Banda Municipal en una entitat artística i educadora. El primer estadi consistí a convèncer l'Ajuntament de la necessitat de recuperar el prestigi, una vegada salvats els obstacles administratius; segonament, el recobriment de les activitats musicals, per pròpia dignitat i per causa de la deguda rendibilitat social dels cabals públics esmerçats per l'Administració; a la fi, el retorn a la plantilla dels vuitanta-vuit músics que prefigurà anys abans Joan Lamote.

En una carta adreçada a l'alcalde Porcioles el 14 de juny de 1958, Joan Pich raonava la proposta i en concretava el muntant econòmic, que fou assumit per l'Ajuntament amb promptitud i diligència, de tal manera que el projecte de reorganització assolí corporeïtat en molt poc temps.

La renovada Banda Municipal de Barcelona féu la seva presentació, amb la plantilla de vuitanta-vuit professors, al Palau Nacional de Montjuïc, el dijous dia 7 de maig de 1959.

Els deu anys del mandat de Joan Pich i Santasusana a la Banda Municipal s'inscriuen en la nova atmosfera erosionadora de l'estructura oficial del franquisme, en sorgir les noves promocions de finals dels cinquanta i ésser represa amb vigor i fermesa la reconstrucció del catalanisme cultural, en una trajectòria que ja s'endevinava imparable, empresa amb imaginació i sentit crític.

Per això podem trobar en la tasca de Pich i Santasusana un estol de trets que assenyalen l'inici de la tendència a la liberalització respecte a l'època precedent. L'execrable silenci imposat en la immediata postguerra a determinades personalitats de la cultura catalana pogué ésser trencat: hom tornà a escoltar en els programes de la Banda obres de Pau Casals, de Joan i Ricard Lamote, de Jaume Pahissa, de Joan B. Lambert; composicions com *La santa espina*, d'Enric Morera, o *Avant per la pàtria*, de Francesc Pujol, s'alliberaren de la vella prescripció, igual que d'altres mostres de sig-

ne catalanista. És clar que el marc era estret i de vegades sinistre, en les altes esferes oficials. Tot i això, la presència quotidiana d'aitals fenòmens palesava si més no la gradual mesura de protagonisme electiu, en contrast amb la quincalleria oficial, cada cop més devaluada, del dirigisme.

L'altra dedicació del mestre Pich i Santasusana fou l'Escola Municipal de Música, convertida després de la guerra en Conservatori Municipal Superior, i que assolí un gran prestigi degut a l'empenta gegantina de Joaquim Zamacois. En jubilar-se aquest darrer, fou proposat el mestre Joan Pich –professor d'harmonia del centre des de 1950–, com a director.

Ell sabé no només ésser un digne successor del mestre Zamacois, sinó continuar i consolidar el prestigi aconseguit amb exemplaritat i dignitat.

Servarem sempre el record respectuós i pietós del seu pas per aquesta casa. Que descansi en pau!

FRANCESC BONASTRE